

Commissie Ruimtelijke Kwaliteit

Bezoekadres
Weesperplein 8
Amsterdam

Postbus 1409
1000 BK Amsterdam
Tel 020 2551700
www.crk.amsterdam.nl

Dagelijks Bestuur Stadsdeel Zuidoost
p/a Monumenten en Archeologie
t.a.v. mw E. van Kessel
Postbus 10718
1001 ES Amsterdam

Datum 3 september 2018
Kenmerk SAM2018-09
Behandeld door Elles van den Hoek, Commissiesecretaris Subcommissie Aanwijzing Monumenten
e.van.den.hoek@amsterdam.nl, 06 8363 3500
Onderwerp Adviesaanvraag aanwijzing gemeentelijk monument Gouden Leeuw

Geachte leden van het Dagelijks Bestuur,

In de bijlage treft u het advies van de Commissie Ruimtelijke Kwaliteit over het wooncomplex Gouden Leeuw ten behoeve van de aanwijzing als gemeentelijk monument.

Met vriendelijke groet,

Elles van den Hoek

Commissiesecretaris Subcommissie Aanwijzing Monumenten

Subcommissie Aanwijzing Monumenten

Onderwerp	Adviesaanvraag aanwijzing wooncomplex Gouden Leeuw 100-1040
Datum	16 juli 2018
Commissie	Jeroen Westerman (voorzitter), Annuska Pronkhorst (architectuurhistoricus), Ronald Stenvert (architectuurhistoricus), Ronald Glaudemans (bouwhistoricus)
Secretaris	Elles van den Hoek
Adviseur	Jeroen Schilt (Monumenten & Archeologie)

Geachte leden van het Dagelijks Bestuur stadsdeel Zuidoost,

U hebt de commissie Aanwijzing Monumenten van de CRK verzocht advies uit te brengen over de aanwijzing van het wooncomplex Gouden Leeuw 100-1040 als gemeentelijk monument.

De commissie hanteert bij de advisering de in de erfgoedverordening vastgestelde selectiecriteria voor monumenten. Zij beoordeelt of een pand, object of complex voor Amsterdam van belang is vanwege de stedenbouwkundige, architectonische en/of cultuurhistorische waarde. Daarnaast wordt beoordeeld in hoeverre het object nog gaaf en/of zeldzaam is voor een bepaalde periode of voor een bepaald (gebouw)type.

De commissie adviseert u het wooncomplex Gouden Leeuw, net als het nagenoeg identieke Groenhoven, waarover de commissie een separaat advies heeft opgesteld, te beschermen als gemeentelijk monument.

Het complex Gouden Leeuw vertegenwoordigt stedenbouwkundige waarde als beeldbepalend ensemble en belangrijk onderdeel in de stedenbouwkundige ontwikkeling van de Bijlmermeer.

Architectonisch gezien is het complex van belang als goed voorbeeld van het structuralisme en als belangrijk onderdeel van het oeuvre van architect Joop van Stigt.

In cultuurhistorisch zin is de opzet van geschakelde portiek-ontsloten woontorens van waarde als een vroege, kritische reactie op de grote eenvormige galerijflats in de Bijlmer. Zowel het exterieur als interieur van het complex is grotendeels gaaf en als laatste grote betonnen woonstructuur in Zuidoost – samen met het genoemde complex Groenhoven – heeft Gouden Leeuw zeldzaamheidswaarde.

Het complex Gouden Leeuw ligt in het noordoosten van de Bijlmermeer tussen de Bijlmerdreef en de Bijlmerwilde in het professor Joop van Stigtpark. Waar oorspronkelijk twee galerijflats waren gepland,

conform de reeds in aanbouw zijnde honingraadflats van de Bijlmer, werd door de verantwoordelijke woningbouwverenigingen al in 1970 opdracht gegeven aan architect Joop van Stigt om woningen met een volledig afwijkende opzet te ontwerpen.

Gouden Leeuw bestaat uit tien geschakelde kruisvormige woontorens waarvan twee ten zuiden en acht ten noorden van het Ganzenhoefpad. De woontorens liggen vrij in het groen en variëren in hoogte van zes tot elf verdiepingen. Ze bestaan uit een vierkante kern met trappenhuis waaromheen, per verdieping, als een molenwiek vier tot zes nagenoeg vierkante woningen zijn gesitueerd. Het complex kent drie type woningen; twee varianten tweekamerwoningen en voor het overgrote deel vijfkamerwoningen, waarvan de binnenwanden vrij indeelbaar waren.

Onderling zijn de torens verbonden met een verglaasde droogloop op maaiveldniveau. Ook de eigen parkeergarage aan de Bijlmerdreef is met een transparante droogloop verbonden met de binnenstraat van de twee naastliggende woontorens. Deze zijn op hun beurt via een droogloop over het Ganzenhoefpad verbonden met de binnenstraat van de overige acht torens. Ter plaatse van de vertakking van de binnenstraat bevindt zich een eenlaagse, collectieve ruimte.

De transparante drooglopen op maaiveld meanderen om de torens heen. Op enkele plaatsen zijn daardoor open binnentuinen ontstaan, voorzien van bomen of een kunstwerk. In de binnentuin tussen toren 3 en 4 staat een kinderspeelplastic genaamd 'Woezel', daterend uit de bouwtijd.

De woontorens zelf zijn opgebouwd uit, op de bouwplaats vervaardigde, prefab betonnen elementen. De gevels van grindbeton op een plint van gladde betonsteen geven vorm aan het kenmerkende uiterlijk. Opvallend zijn ook de haaks geplaatste hoekramen die scherpe hoeken van de torens accentueren. In de oksels van de molenwiek zijn open balkons gesitueerd.

Het werk van architect Joop van Stigt wordt gerekend tot het structuralisme. Belangrijke uitgangspunten zijn het gebruik van kleine schakelbare eenheden en de vierkante vorm. De voorliefde van Van Stigt voor het vierkant komt in de complexen Gouden Leeuw en Groenhoven tot uitdrukking in de grondvorm van de torens en de opzet van de woningplattegronden. Van Stigt streefde daarbij naar het combineren van de behoefte aan privacy en eigenheid, de behoefte aan collectieve voorzieningen en de behoefte aan contact met openbaar groen. Dit, met als doel het realiseren van een zo'n mensvriendelijk mogelijke woonruimte of werkruimte.

Het grotendeels bewaard gebleven exterieur en het interieur van de collectieve ruimtes van de Gouden Leeuw geven een mooie weerslag van deze verschillende aspecten.

Zowel het complex Groenhoven als de Gouden Leeuw zijn zeldzaam als laatste grote betonnen woonstructuren in Zuidoost met als kenmerkende eigenschappen: vrij in het groen, parkeergarages aan de dreef, glazen binnenstraat op maaiveldniveau, collectieve ruimten en door een portiek ontsloten flatgebouwen.

Met vriendelijke groet,

Drs. P.T.E.E. Rosenberg

Secretaris Commissie Ruimtelijke Kwaliteit

cc. Monumenten & Archeologie